

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ ГІДРОЛОГІЧНОЇ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ТОКАРІВСЬКЕ ДЖЕРЕЛО»

Вертель В.В.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
Громадська організація «Екологічна дія»
vertelvladislav@gmail.com

Об'єкти природно-заповідного фонду (ділі – ПЗФ) Сумського району складають 8,4 % від загальної площі [5]. Такий низький «показник заповідності» для адміністративно-територіальної одиниці не можна вважати задовільним [3]. Державний курс на вступ до Європейського Союзу та виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС ставлять за мету збільшення площ природно-заповідних територій України [9]. Тож із метою збереження тенденції до зростання «показника заповідності» в області пропонується розгляд питання щодо створення об'єкта ПЗФ місцевого значення (гідрологічної пам'ятки природи). Перспективна для заповідання ділянка (географічні координати – 50°55'26"N, 34°53'19"E) розташована в північній частині села Токарі на території Бездрицької сільської територіальної громади Сумського району в лісовому фонді філії «Сумське лісове господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» (кв. 66, вид. 27 та 24, кв. 67 вид. 11 Сумського лісництва) (рис. 1).

Територіально об'єкт знаходиться в межах Охтирсько-Сумського відроду Середньоруської височини, а відповідно до фізико-географічного районування України – в межах Тростянецько-Сумського району Сумської схилово-височинної області Середньоруської лісостепової провінції Лісостепової зони Східноєвропейської рівнинної країни. За схемою фізико-географічного районування Сумського Придніпров'я вона входить до складу Псельсько-Хорольського району Роменсько-Конотопського округу Лівобережно-Дніпровської провінції [4]. Відповідно до геоботанічного районування у Європейсько-Сибірській лісостеповій області Східно-Європейської провінції Великочернечинського підрайону Краснопільсько-Тростянецького геоботанічного району Сумського округу Середньоруської лісостепової під провінції [1]. Відповідно до зоогеографічного районування об'єкт знаходиться в межах Лівобережної підділянки ділянки Східно-Європейського листяного лісу та лісостепу району мішаного листяного лісу та лісостепу Східно-Європейського округу Європейсько-Західно-Сибірської провінції Бореальної Європейсько-Сибірської підобласті Палеоарктичної області [10].

Рис. 1. Розташування перспективної пам'ятки природи

Гідрогеологічний об'єкт представлений виходом джерельних вод. Водоносний горизонт – алювіальні відклади надзаплавної (борової) тераси р. Псел. Об'єкт розташований у мальовничій місцевості – на межі борової тераси (сосновий деревостан) та заплави річки (вільхове болото). Джерело оформлене шахтним колодязем (каптажна камера – кругла шахта з 2 бетонних кілець). Надкаптажний оголовок накритий дерев'яною відкидною кришкою. Рівень води в шахті колодязя – близько 1,5 м. Мешканцями м. Суми, а також сіл Токарі та Липняк джерело ціниться не тільки як осередок чистої джерельної води, але й як важливий рекреаційний об'єкт. Результат моніторингу з 2019-2023 років підтверджує значне рекреаційне навантаження на об'єкт у зв'язку з чим екологічний стан території з кожним роком погіршується.

Джерело живить водою заболочену заплаву, яка слугує місцем існування значної кількості видів тварин. Слід зазначити, що перспективна для заповідання ділянка включена до складу спеціальної території для збереження біологічного різноманіття, що створена (визначена) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі – Смарагдової мережі України під назвою Upper Psel river valley (UA0000303). Статтею 6 Конвенції передбачено, що кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення особливої охорони видів дикої фауни, зазначених у додатку II Конвенції. Ця територія відповідає критеріям гідрологічної пам'ятки природи місцевого значення [2].

Отже, виходячи з викладеного, з метою збереження у природному стані самовитічного джерела води доброї питної якості з прилеглим ландшафтним комплексом необхідно надати статус гідрологічної пам'ятки природи місцевого значення зазначеному гідрогеологічному об'єкту. Відповідно до Закону України [8] територія перспективного об'єкта ПЗФ може використовуватись у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях. На цій території необхідно заборонити будь-яку господарську та іншу діяльність, що загрожує збереженню пам'ятки природи або призводить до деградації чи зміни первісного її стану. Дотримання зазначеного режиму необхідно покласти на землекористувача. Для збереження об'єкту на території на його необхідно дозволити в установленому порядку природоохоронну, наукову, господарську та іншу діяльність, що не суперечить цільовому призначенню та завданням пам'ятки природи й повинна проводитись з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Створення об'єкта ПЗФ буде спрямоване на виконання положень Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [7] та «Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 № 695 [6].

Список використаних джерел

1. Геоботанічне районування Української РСР / Т.Л. Андрієнко та ін. Київ : Наукова думка, 1977. 302 с.
2. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду. Інструктивні та методичні матеріали / О.Василюк, К.Норенко, К.Полянська, С.Шутяк, Д.Ширяєва; за заг. ред. О.Кравченко. Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2018. 136 с.
3. Максименко Н. В., Федяй В. А., Добронос П. А. Просторово-часова оцінка формування природно-заповідного фонду Сумської області. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. Харків, 2020. Вип. 34. С. 12–32.
4. Нешатаев Б. Н., Корнус А. А., Шульга В. П. Региональные природно-территориальные комплексы Сумского Приднепровья. *Наукові записки СумДПУ ім. А. С.Макаренка. Екологія і раціональне природокористування*. Суми, 2005. С. 10–31.
5. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / Р.В. Бойченко та ін. Київ: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету міністрів України від 05 сер. 2020 № 695. URL: <https://cutt.ly/uvRLusU> (дата звернення: 14.08.2023).
7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лют. 2019 № 2697-VIII. URL: <https://cutt.ly/7vRLkv7> (дата звернення: 14.08.2023).
8. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 06 чер. 1992 № 2456-XII. URL: <https://cutt.ly/4vRLbE5> (дата звернення: 14.08.2023).

9. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вер. 2014 № 1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text> (дата звернення 14.08.2023).

10. Щербак Н. Н. Зоогеографическое деление Украинской ССР. *Вестник зоологии*. Київ, 1988. № 3. С. 22–31.

СУЧАСНИЙ СТАН ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ШЕГИНІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ ЯВОРІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Войтків П.С., Тибор О.І.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Актуальність дослідження полягає в тому, що Шегинівська сільська територіальна громада є територією, де попри вплив індустріальних чинників та транскордонного забруднення довкілля, ще збереглися природні ресурси для реалізації як природоохоронних, так і різних заповідницьких проектів.

На території громади виробничо-господарська діяльність обумовлює певний негативний вплив на стан земельних ресурсів. Ця діяльність впливає як на структуру земельних ресурсів, так і на саме землекористування. Тривожить нерациональне використання як земель сільськогосподарського призначення, так і лісів та інших лісовкритих площ, а також водно-болотних земель.

Саме тому актуальним є розгляд сучасного землекористування, а також зміни, які відбулися в часі у досліджуваній громаді.

Метою дослідження є вивчення сучасного стану земельного фонду та землекористування на території Шегинівської територіальної громади.

Об'єктом дослідження є земельні ресурси громади, предметом – сучасний стан землекористування громади.

Дослідженню сучасного стану земельних ресурсів адміністративних утворень колишнього Мостиського району та Шегинівської територіальної громади приділено недостатньо уваги. Основні праці вчених, які висвітлюють ці питання, представлено у небагатьох роботах [2-4; 11].

Шегинівська сільська територіальна громада має вигідне географічне положення, адже межує з Польщею. Шегині – вітка України, тут розташований міжнародний пункт пропуску Шегині-Медика. Територія громади багата родючими землями та корисними копалинами [5; 10].

Шегинівська сільська рада, відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», вирішила об'єднатися у